

Raimonda Bojažinskytė: „Manau, daugelis nustebs, kiek lietuviškų salelių yra Italijoje“

Audronė JONIKIENĖ

Nuo praėjusių metų pabaigos Italijos lietuvių portalas itlietuviai.it kviečia kartu atrasti lietuvišką Italiją. Projekte numatoma, pasitelkus profesionalų komandą, kurios daugumą sudaro Italijos lietuvių bendruomenės nariai, ištikus metus pildyti interaktyvų Italijos žemėlapi lietuviškomis salelėmis. Plačiau apie projektą „Lietuviška Italija“ ir spalvingą Italijos lietuvių bendruomenės gyvenimą sutiko papasakoti aktyvi projekto dalyvė, konsultantė Lietuvos kultūros, paveldo ir meno klausimais Raimonda Bojažinskytė.

Kokie keliai Jus atvedė į amžinąjį miestą? Ar jis tapo Jūsų namais?

Matyt, likimas. Taip susiklostė aplinkybės. Pasibaigus pirmai Prezidento Valdo Adamkaus kadencijai, kurios metu buvau Prezidento referente, pradėjau dirbti Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriato referente kultūros paveldo klausimais. Lygiagrečiai pradėjau ir gidauti: vedžiau ekskursijas italams, atvykstantiems į Lietuvą, o lietuvių turistus ir piligrimus lydėdavau į Italiją. Tiesiog pradėjau dirbti pagal specialybę. Esu istorikė – baigiau Vilniaus universitetą, įgijau gidų specializaciją. Taip gidaudama Romoje sutikau savo vyrą ir jau trylika metų esame kartu. Mano namai yra ir Roma, ir Vilnius.

Raimonda Bojažinskytė. Asmeninio albumo nuotr.

Negaliu atitrūkti nuo Lietuvos, labai ją myliu, ten mano tėviškė, mano artimi žmonės, man brangūs draugai. Esame nutarę, kad kada nors į ją sugrįšime gyventi. O Romoje jaučiuosi puikiai, tai mano miestas, man kaip istorikei tai gyvenimo dovana – juk gyvenu tiesiog istorijos lobyne. Be to, ir patys italai – labai nuoširdi ir geranoriška tauta.

Esate portalo itlietuviai.it vykdomo projekto konsultantė. Gal galėtumėte papasakoti plačiau apie projektą, kaip gimė jo idėja, kuo jis mums reikšmingas?

Neapsakomai puikus projektas. Ačiū mūsų ambasadoriui Ričardui Šlepavičiui už

iniciatyvą ir Italijos lietuvių naujienų portalui itlietuviai.it už šį projektą, o Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai už pasitikėjimą ir paramą. Dirbame prie šio projekto visa komanda. Kuriamas interaktyvus žemėlapis, kuris pildomas kiekvieną savaitę lietuvių ir italų kalbomis aprašytais lietuviškais objektais, esančiais Italijos teritorijoje. Žemėlapis padės kiekvienam, norinčiam aplankyti lietuvišką salelę Italijoje ir sužinoti apie ją. Romėnai sakydavo: „Homines historiarum ignari semper sunt pueri“ (lietuviškai „Žmonės, nežinantys istorijos, visada lieka vaikai“). Nuo seno buvo aišku, kaip svarbu žinoti savo praeitį. Aš septyniolika metų dirbu gide ir galiu palyginti lietuvių turistą anksčiau ir dabar: šiandien lietuviai jau apkeliavę pasaulį, labai apsiskaitę, norintys sužinoti, atrasti, pamatyti daugiau. Mums, gidams, reikia labai pasitempti. Smagu, kad atvykus į nuostabiąją, taip visų mylimą Italiją galima aplankyti ne tik itališkos kultūros ir istorijos paminklus, bet ir čia esančius lietuviškus.

Raimonda Bojažinskytė veda ekskursiją Vatikano muziejuose. Asmeninio archyvo nuotr.

Mūsų tauta nedidelė, bet ji turėjo ir turi asmenybių, kurios palieka istorijoje gilų pėdsaką. Per laiką kai kurie iš tų pėdsakų pasislepia, jų nebesimato, reikia juos atrasti, nupūsti laiko dulkes, kad vėl būtų matomi. Va čia, Italijoje, mes tai ir darome.

Manau, daugelis nustebės, kiek lietuviškų salelių yra Italijoje. Tai ne tik vietos, kur gimė ir gyveno Lietuvos didžioji kunigaikštienė Bona Sforca, ne tik šv. Kazimiero relikvijos Florencijoje ar lietuvių koplyčia Šv. Petro bazilikoje Vatikane. Pasitelkus mūsų interaktyvų žemėlapi bus ne tik labai paprasta jas surasti, bet ir sužinot, kur ir kodėl Romoje palaidoti Lietuvos pirmasis kardinolas Jurgis Radvila, nesantuokinis Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vladislovo Vazos sūnus Vladislovas Konstantinas Vaza ar kur ir kodėl Vatikane palaidoti Lietuvos didžiojo

kunigaikščio Jono Sobieskio anūkė Marija Klementina Sobieskaitė ir šv. Juozapas, kurio kapas yra arčiausiai šv. Petro kapo. Kur gyveno ir ką veikė Romoje Adomas Mickevičius ar Florencijoje kompozitorius Mykolas Oginskis.

M. K. Oginskio kapas Santa Croce bažnyčioje | R. Šlepavičiaus ir M. Lopetaitės nuotr.

Kunigaikščio, diplomato, kompozitoriaus Mykolo Kleopo Oginskio atminimas įamžintas ant namo, kuriame jis gyveno | R. Šlepavičiaus, M. Lopetaitės nuotr.

Ne tik italų menininkai puošė Lietuvą. Ir lietuvių menininkai papuošė Italiją: Simonas Čechavičiaus, Pranciškus Smuglevičius, Pijus Velionskis. O gal kam

norėsis pasivaikščioti Lietuvos vardu pavadintomis gatvėmis – tokių gatvių yra ne viename Italijos mieste. Paminėjau tik dalelę. Beje, esu tikra, kad tokių pasislėpusių lietuviškų pėdsakų yra ir kitose valstybėse, ne tik Italijoje.

Interaktyviame projekto žemėlapyje jau atsirado pirmosios lietuviškos salelės. Kokie Jums, kaip istorikei, su Lietuva susiję objektai atrodo išpūdingiausi? O gal jau būta kokių netikėtų atradimų?

Taip, pirmosios lietuviškos salelės žemėlapyje jau yra, kiekvieną savaitę atsiranda vis nauja ir taip bus visus šiuos metus. Man sunku išskirti išpūdingiausią su Lietuva susijusį objektą. Visi vienodai svarbūs ir įdomūs. Bet svarbiausia, kad tyrinėdami jau mums žinomus objektus, rinkdami informaciją apie juos, randame naujų objektų. Todėl jų vis daugėja.

Interaktyvus žemėlapis

Numatyta išleisti ir itališką „lietuviškos Italijos“ versiją. Ar italai, patys turėdami tokį turtingą paveldą, domisi lietuvių palikimu?

Taip, lietuviškas objekto aprašymas yra verčiamas į italų kalbą, taigi žemėlapyje apie lietuviškas saleles jau galima skaityti ne tik lietuviškai, bet ir itališkai. Visai neseniai italai nežinojo, kas ta Lietuva, kur ji yra, o tie, kurie buvo apie ją girdėję, galvojo, kad mes visi rusakalbiai ir Lietuva yra šalia Mongolijos. Tačiau

pastebėjau, kad situacija gerėja. Vasaros metu gide dirbu taip pat ir su italų grupėmis, atvykstančiomis į Lietuvą. Nors daug dalykų italams atvykus į Lietuvą būna dar netikėta naujiena, ypač Lietuvos istorija ir lietuvių kalba, tačiau jau galiu tvirtai pasakyti, italai žino, kur yra Lietuva, domisi ja, o atvykę ją ir išsimyli, nes randa kai ką artimo savo kultūrai. Aš siūlyčiau Lietuvos gidams, dirbantiems su italų grupėmis, atvykstančiomis į Lietuvą, patarti atsidaryti šį interaktyvų žemėlapi. Esu tikra, kad tie Lietuvoje apsilankę italai su didžiausiu malonumu panagrinės šį žemėlapi ir paskaitys jame esančias istorijas. Ir bus dar kartą maloniai nustebinti. Taigi ta itališka versija labai naudinga.

Ar projektas sulaukė atgarsio Italijos lietuvių bendruomenėje? Kaip bendruomenės nariai gali prisidėti prie projekto?

Pirmiausia turėčiau pasakyti, kad šiame projekte dirba Italijos lietuvių bendruomenės nariai, pradedant projekto vadove ir baigiant straipsnių rašytojais ir vertėjais. Straipsnius, publikuojamus portale itlietuviai.it, skaito ne tik Italijos lietuviai bet ir lietuviai, gyvenantys visame pasaulyje, tarp jų ir Lietuvoje. Be to, Italijos lietuvių dėka atrandame vis naujų lietuviškų pėdsakų Italijoje. Vadinasi, mūsų lietuvių bendruomenė nėra abejinga Lietuvos istorijai. Ir tas yra labai smagu. Mes kviečiame žinančius lietuvišką pėdsaką Italijoje pranešti apie jį, kad galėtume jį patyrinti, aprašyti ir pažymėti mūsų kuriamame interaktyviame žemėlapyje.

Italijos lietuvių bendruomenė stebina išskirtiniu veiklumu ir kūrybingumu. Gal galėtumėt kiek išsamiau papasakoti apie jos narius ir veiklą.

Italijos lietuvių bendruomenė iš tikrųjų yra labai veikli, joje yra daug sumanių, kūrybingų, įdomių aukšto intelekto žmonių, tikrų eruditų. Romoje galime jaustis privilegijuoti, būdami šalia Vatikano ir nuolat turėdami būrį dvasininkų ir draugišką Šv. Kazimiero kolegiją. Ačiū rektoriui Audriui Arštikaičiui, nes prie kolegijos esanti svetinga *Villa Lituania* yra kaip antri namai, kur rengiame savo susirinkimus ir susibūrimus. Turime labai energingą bendruomenės pirmininkę Elžę Simonkevičiūtę-di Meglio. Ji kaip mama: apie visus pagalvos, viskuo pasirūpins, „versis per galvą“, bet suspės viską. Turim besiveržiantį į priekį, labai produktyvų naujienų portalą itlietuviai.it. Be Elzės, čia dirba puiki žurnalistė Neringa Budrytė ir informacinių technologijų ekspertė, įvairių projektų vadovė Aurelija Orlova. Tai tikros entuziastės, tikros Lietuvos patriotės, jų dėka

portalas itlietuviai.it rieda kaip aliejum pateptas.

Italijos lietuviai mini valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dieną.

Yra susikūręs Italijos lietuvių profesionalų klubas „ILP klubas“, kuris jungia penkiolikos regionų koordinatorius ir narius iš visos Italijos ir veda išskirtinius ugdomuosius ir informacinius seminarus virtualioje erdvėje. Šio klubo prezidentė yra Sicilijoje gyvenanti lietuvė Simona Crisafuli. Simonos dėka mėgstantiems keliauti yra sukurta *Facebook* grupė „Lietuvis pas lietuvi“, kur įkeliamos nuorodos į puslapius ar paskyras lietuvių, kurie yra viešbučių, vilų, svečių namų, restoranų, barų savininkai, nuomoja kambarius, dirba gidais, fotografais, organizuoja renginius, turi grožio salonus ir medicinos kabinetus ir t. t. Taip pat yra sukurtas interaktyvus žemėlapis <http://paslietuvi.travel>, kuriuo naudojantis galima juos surasti. Skelbiama informacija apima visą pasaulį, ne tik Italiją.

Be to, kai kuriuose Italijos regionuose veikia lituanistinės mokyklos, tačiau noriu pabrėžti, kad pandemijos metu kelios Italijos lituanistinės mokyklos sujungė savo jėgas ir įkūrė virtualią lituanistinę mokyklą, kurioje lietuvių kalbos, istorijos,

pasaulio pažinimo, muzikos, poezijos suvokimo, meno ir tradicijų, vaidybos ir saviraiškos mokosi apie 150 vaikų ne tik iš Italijos miestų ir miestelių, bet ir iš kitų užsienio šalių. Į mokytojų komandą įsitraukė 7 kvalifikuotos mokytojos iš skirtingų Italijos regionų nuo šiaurės iki pietų, kurios dirba savanoriškais pagrindais. Vyksta 16 pamokų per savaitę skirtingoms amžiaus grupėms! Virtuali lituanistinė Italijos mokykla šiais metais gavo Globalios Lietuvos apdovanojimą. „Už jaunųjų talentų ugdymą Lietuvai pasaulyje“ buvo apdovanotos šios mokyklos vadovės Elzė Simonkevičiūtė-Di Meglio ir Aurelija Orlova. Visų veiklų neįmanoma išvardinti. Smagu, kad bendruomenė tokia aktyvi ir vis plečiasi.

Esate Italijos bendruomenės valdybos narė, Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės komisijos narė Jūratė Caspersen pavaduotoja. Kaip įprasminate savo pačios aktyvų dalyvavimą bendruomenės veikloje?

Mano veikla lietuvių bendruomenėje prasidėjo 1993 metais, kai organizavome Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Tuomet jis pirmą kartą vyko Lietuvoje, o antroji dalis – Londone. Po kongreso beveik metus gyvenau JAV, dalyvavau lietuvių bendruomenės veikloje. Taigi bendruomeninė veikla man pažįstama nuo seno. Pradėjusi gyventi Italijoje, įsijungiau į bendruomeninę veiklą, nes atsidūrus už Lietuvos ribų Lietuva tampa dar brangesnė. Nežinau, ar Lietuvoje gyvenantys lietuviai tikrai supranta, kokia svarbi diaspora yra pačiai Lietuvai. Pamenu, 1994 metais atvykusi į Ameriką ir atsidūrusi Amerikos lietuvių bendruomenėje, lietuviškumo aptikau čia daugiau nei pačioj Lietuvoj – to gražaus, romantiško tarpukario lietuviškumo. Aš lenkiu galvą prieš išeiviją, vadinamuosius dipukais, kurie, išvaryti iš namų, pradėję gyvenimą nuo nulio, turėjo jėgų išsaugoti lietuviškumą ir meilę Lietuvai taip, kad ją perduotų savo vaikams ir anūkams. Esu dėkinga ir šiandienos aktyviems visų šalių diasporos lietuviams, kurie savanoriškais pagrindais dirba Lietuvai, dirba dėl Lietuvos, ir, esu įsitikinusi, bėdai užgriuvus, o tai jau parodė pandemija, tikrai skubės į pagalbą. Didžiausias atlygis diasporai už jos darbą Lietuvai – tai jos pripažinimas Lietuvos dalimi.

Projektas „Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

www.pasauliolietuvis.lt